00207569

A190/II/1

នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

សំណុំរឿងលេខ:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស(អ.ប.ជ)
ដាក់ទៅ:	អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ថ្ងៃដាក់:	ថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨
ភាគីអ្នកដាក់:	សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី
ភាសាដើម:	អង់គ្លេស
ប្រភេទឯកសារ:	សាធារណៈ

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): 22 / 07 / 2008
ម៉ោង (Time/Heure): 16:00
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A. FRY

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស ស្តីពី សិទ្ធិ និង ភារកិច្ចរបស់ភាគី ទាក់ទងនឹងការបកប្រែ

អ្នកដាក់ឯកសារ៖

សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី

លោក អាង ឧត្តម

លោក Michael G. KARNAVAS

អ្នកទទួលឯកសារ៖

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

លោក ប្រាក់ គឹមសាន

លោក ន័យ ថុល

លោក ហួត វុទ្ធី

លោកស្រី Katinka LAHUIS

លោក Rowan DOWNING

សហព្រះរាជអាជ្ញា

លោកស្រី ជា លាង

លោក Robert PETIT

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certifified Date/Date de certification): 23 / July / 2008
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: UCH ARUN

ដោយអនុលោមទៅតាម វិធាន ៧៤(៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក ("វិធានផ្ទៃក្នុង") លោក **អៀង សារី** តាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់ ("មេធាវីការពារ") សូមដាក់ឯកសារបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែដែលចេញដោយ ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ក.ស.ច.ស") ចុះថ្ងៃទី ១៩ មិថុនា ២០០៨ ("ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ") និង ត្រូវបានជូនដំណឹងដល់ភាគីទាំងឡាយនៅថ្ងៃទី ២៣ មិថុនា ២០០៨ ។ មេធាវីការពារ បានធ្វើការជូនដំណឹងអំពីការប្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួននៅថ្ងៃទី ២ កក្កដា ២០០៨ ដោយស្ថិតនៅក្នុងពេលវេលាកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ៧៥(១)។

I. **ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍**

1. មេធាវីការពារសូមស្នើថា សំណើសុំដើមដំបូងរបស់មេធាវីការពារ ដែលបានដាក់ជូនកាលពីថ្ងៃទី ១០ មករា ២០០៨[1] បង្កើតបានជាសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ តាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(១០)។ ការបដិសេធនូវសំណើសុំនេះដោយ ក.ស.ច.ស នៅក្នុងដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែរបស់ខ្លួនចុះថ្ងៃទី ១៩ មិថុនា ២០០៨ បង្កើតបានជាដីកាសម្រេចបដិសេធនូវសំណើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង ដូច្នេះអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន តាមវិធាន ៧៤(៣)(ខ)។

2. នៅក្នុងសំណើសុំនោះ មេធាវីការពារបានគូសចំណាំថា "បើសិនជាគ្មានជាភាសាខ្មែរចំពោះបញ្ជីនៃអាគតដ្ឋាន និង ឯកសារយោង យើងខ្ញុំមិនអាចផ្តល់នូវជំនួយខាងច្បាប់ដែលមានប្រសិទ្ធិភាព និងការតំណាងការពារក្តីអោយកូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំគឺ លោក **អៀង សារី** បានឡើយ[2]"។ ជាលទ្ធផល ក.ស.ច.ស ត្រូវបានស្នើសុំអោយបកប្រែរាល់ឯកសារទាំងអស់ដែលបានចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុងសំណើសុំនោះ រួមមានកំណត់សំគាល់ផ្នែកខាងក្រោមនៃទំព័រនៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ក៏ដូចជាឯកសារដទៃទៀតដែលគេយោង និងឯកសារបន្ថែមដទៃទៀតដែលបានបង្កើត និង ដែលនឹងត្រូវបង្កើតដោយ និងតាមរយៈ ក.ស.ច.ស[3] ។ នៅថ្ងៃទី ៦ ឧសភា ២០០៨ មេធាវី

---

[1] រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស សំណើសុំពន្លឿនការបកប្រែរាល់ឯកសារចំណុះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ចុះថ្ងៃទី ១០ មករា ២០០៨ ("សំណើសុំបកប្រែ")។

[2] សំណើសុំបកប្រែ នៅចំណុចទី ២ ។

[3] សំណើសុំបកប្រែ ចំណុចទី ៣ ។

00207571

ការពារបានដាក់ជូននូវលិខិតមួយដែលរំលឹកឡើងវិញនូវសំណើសុំរបស់ខ្លួនពីលើកមុន[4]។ នៅក្នុងលិខិតនេះ មេធាវីការពារ បានរំលឹក ក.ស.ច.ស អំពីសំណើ[5]របស់ខ្លួនពីលើកមុនសុំអោយបកប្រែឯកសារគាំទ្រ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរជាភាសាខ្មែរ និងស្នើសុំបន្ថែមទៀតថា "រាល់ឯកសារដែលជាភាសាខ្មែរត្រូវបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេស" [6]។ សំណើសុំទាំងពីរនេះត្រូវបានបដិសេធចោលដោយ ក.ស.ច.ស នៅក្នុងដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែរបស់ខ្លួន ចុះថ្ងៃទី ១៩ មិថុនា ២០០៨។

3. វាហាក់ដូចជាមិនមាននិយមន័យអ្វីច្បាស់លាស់ ចំពោះអ្វីដែលកំណត់បានថាជាការស្នើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(១០)។ វាប្រាកដហើយថា វាមិនមានន័យក្រសោបរហូតទៅគ្រប់សំណើសុំទៅ ក.ស.ច.ស នោះទេ ដែលនេះអាចបណ្តាលអោយមានផ្លូវជាច្រើនក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលមិនចាំបាច់។ ប៉ុន្តែ មេធាវីការពារសូមស្នើថា កិច្ចស៊ើបសួរមួយដាច់ខាតមិនត្រូវបកស្រាយក្នុងន័យចង្អៀតបែបនោះទេ ដែលនេះនឹងរារាំងពីមេធាវីការពារពីមធ្យោបាយដើម្បីតតាំងដោយពិតប្រាកដនូវសេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយរបស់ ក.ស.ច.ស ដែលទាក់ទងនឹងរបៀបប្រព្រឹត្តទៅនៃកិច្ចស៊ើបសួរដោយតុលាការ។ ហេតុដូច្នេះ មេធាវីការពារសូមស្នើថា អត្ថន័យដ៏សមហេតុផលចំពោះកិច្ចស៊ើបសួរ គឺថាវាជាកិច្ចមួយដែលមានផលប៉ះពាល់ដល់ខ្លឹមសារនៃកិច្ចស៊ើបសួរ។ នេះមានន័យយ៉ាងជាក់លាក់ថា ជាកិច្ចអ្វីមួយដែលទាក់ទងដល់ការប្រមូលភស្តុតាងដែលនឹងត្រូវដាក់បញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿងដែលជាប់ទាក់ទិនដល់ភាពមានពិរុទ្ធ ឬ ភាពគ្មានកំហុស។

4. ការបដិសេធដោយ ក.ស.ច.ស មិនបង្គាប់អោយបកប្រែនូវឯកសារចោទប្រកាន់គាំទ្រនូវពិរុទ្ធភាពរបស់លោក អៀង សារី បង្កើតបានជាការបដិសេធមិនបំពេញកិច្ចមួយដែលនឹងត្រូវបន្ថែមភស្តុតាងទៅក្នុងសំណុំរឿង។ ហេតុដូច្នេះ វាជាការបដិសេធមិនបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានក្រោមវិធាន ៧៤(៣)(ខ)។

5. បើសិននិយមន័យចង្អៀតជាងនេះនៃកិច្ចស៊ើបសួរអាចត្រូវបានគេប៉ាន់ស្មានបាន វិធានផ្ទៃក្នុងគួរត្រូវចែងជាក់លាក់អំពីនិយមន័យបែបនេះ។ ជំនួសអោយការប្រើឃ្លា "សំណើសុំអោយបំពេញកិច្ច

---

[4] រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស លិខិតទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានចំណងជើងថា "កង្វះការឆ្លើយតបទៅនឹង សំណើសុំពន្លឿនការបកប្រែរាល់ឯកសារចំណុះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ទៅជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស" ចុះថ្ងៃទី ៦ ឧសភា ២០០៨ ("លិខិតថ្ងៃ ៦ ឧសភា ២០០៨").

[5] លិខិតថ្ងៃ ៦ ឧសភា ២០០៨ កថាខណ្ឌទី ១ ។

[6] លិខិតថ្ងៃ ៦ ឧសភា ២០០៨ កថាខណ្ឌទី ៦ ។

ស៊ើបសួរ" វិធានផ្ទៃក្នុងគួរប្រើពាក្យសំណើសុំសម្ភាសសាក្សី ឬ សំណើសុំអោយស៊ើបសួរប្រឆាំងការចោទប្រកាន់ជាក់លាក់ណាមួយ។ ប៉ុន្តែ និយមន័យដ៏ចង្អៀតបែបនេះគឺពិតជាត្រូវបានគេបដិសេធ ដោយហេតុថាវាស្តែងឡើងជាដាក់កំរិតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់លទ្ធភាពរបស់ ក.ស.ច.ស ក្នុងការបំពេញការស៊ើបសួរ ។ ហេតុដូច្នេះ មាន តែការបកស្រាយទូលំទូលាយចំពោះកិច្ចស៊ើបសួរទេ ទើបជាការសមរម្យតាមរយៈការពង្រីក ដែលផ្តល់សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទូលំទូលាយក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង ៧៤(៣)(ខ)។

6. មេធាវីការពារក៏សូមស្នើផងដែរថា ដោយសារសារជាតិនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ វាមិនចាំបាច់អោយមានសវនាការដេញដោលផ្ទាល់មាត់ទេ ហើយវាគួរត្រូវបានសំរេចឈរលើមូលដ្ឋានត្រឹមតែសារណាជាលាយលក្ខអក្សរបានហើយ។

II. សេចក្តីសង្ខេបនៃអំណះអំណាង

7. មេធាវីការពារសូមស្នើថា ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែនេះរំលោភសិទ្ធិរបស់លោក អៀង សារី ដើម្បីចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារក្តីរបស់ខ្លួន[7] ដែលមានផ្លូវមួយគត់ដែលសិទ្ធិអាចនឹងត្រូវបានការពារ បើសិនជាគាត់មានលទ្ធភាពពិនិត្យមើលភស្តុតាងដែលដាក់បញ្ចូលមកប្រឆាំងនឹងគាត់ ជាភាសាដែលគាត់អាចយល់បានទាំងស្រុង នោះគឺជាភាសាខ្មែរ។ ដីកាសម្រេចនេះក៏រំលោភបំពានផងដែរនូវសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់លោក អៀង សារី ក្នុងការទទួលបានការតំណាងការពារក្តី[8]ដោយមានប្រសិទ្ធិភាព ដែលវារារាំងមេធាវីបរទេសរបស់គាត់មិនអោយមានលទ្ធភាពពិនិត្យ និងវិភាគភស្តុតាងប្រឆាំងនឹងកូនក្តីរបស់ខ្លួន ជាភាសាដែលមេធាវីនោះយល់ដឹងបាន គឺភាសាអង់គ្លេស។

8. ជាងនេះទៅទៀត ប្រព័ន្ធដែលដាក់បន្ទុកដោយ ក.ស.ច.ស មកលើមេធាវីការពារដើម្បីអោយធ្វើការបកប្រែក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ គឺជាក់ស្តែងបញ្ច្រាសនូវបន្ទុកទទួលខុសត្រូវរៀបចំការបកប្រែដោយអាជ្ញាធររបស់រដ្ឋ ដែលបង្កសំណុំរឿង និងធ្វើការស៊ើបអង្កេតរឿងក្តីប្រឆាំងនឹងលោក អៀង សារី ដែលមានស្ថាប័នដូចជា ក.ស.ព និង ក.ស.ច.ស ហើយបង្វិលបន្ទុកនេះមកលើលោក

---

[7] សំណើសុំបកប្រែ ចំណុចទី ២ និង លិខិតថ្ងៃ ៦ ឧសភា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៤ "ការបកប្រែឯកសារទៅជាភាសាសំរាប់ប្រើការរបស់លោក អៀង សារី គឺមានសារៈសំខាន់ ប្រសិនបើគាត់ត្រូវអនុវត្តសិទ្ធិរបស់គាត់ឲ្យបានពេញលេញដើម្បីចូលរួមការពារដោយផ្ទាល់ខ្លួន"

[8] សំណើសុំបកប្រែ ចំណុចទី ២ ។

អៀង សារី និងក្រុមមេធាវីការពារក្ដីរបស់គាត់ទៅវិញ។ នេះបង្កើតទៅជាការរំលោភបំពានគោលការណ៍សមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្ដីគ្នា (equality of arms) ។

III. អំណះអំណាង

A. ការបកប្រែឯកសារទៅជាភាសារបស់លោក អៀង សារី

9. ក.ស.ច.ស បានយល់ឃើញថា "តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិជាច្រើន បានពឹងផ្អែកលើយុត្តិសាស្ត្រ ទាក់ទិននឹងមាត្រា ៦(៣)(ង) នៃតុលាការអឺរ៉ុបសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស [...] ដែលកំណត់ថា ជនត្រូវចោទ មិនអាចទាមទារអោយមានការបកប្រែជាសរសេរនូវរាល់វត្ថុតាងសរសេរ ឬឯកសារផ្លូវការទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង ជាភាសារបស់ខ្លួនបានឡើយ៖ ប៉ុន្តែតម្រូវការដែលចាំបាច់នោះគឺ អនុញ្ញាតអោយជនត្រូវចោទមាន "ការយល់ដឹងពីសំណុំរឿងដែលចោទប្រកាន់ខ្លួន និងអាចការពារខ្លួនឯងបាន ជាពិសេសអាចបកស្រាយអំពីអង្គហេតុជូនតុលាការបាន[9]" "។ ផ្អែកលើសំអាងហេតុទាំងនេះ ក.ស.ច.ស យល់ឃើញថា ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែជាខ្មែរ ត្រឹមតែឯកសារដូចតទៅនេះ៖

១) ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ (Indictment) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត តាមវិធាន ៦៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលគេអោយឈ្មោះថា ដីកាដំណោះស្រាយ

២) ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព ដែលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ (Indictment) នេះសំអាងទៅលើ

៣) ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ

---

[9] ដីកាសម្រេចស្ដីពីការបកប្រែ ចំណុច ៤ *ដោយស្រង់យកមកសំអាង* រឿងក្ដី Luedicke, Belkacem et Koc តទល់នឹង ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ សាលក្រមចុះថ្ងៃទី ២៨ វិច្ឆិកា ១៩៧៨ Series A no 29, § 48 និង រឿងក្ដី Kamasinski តទល់នឹង ប្រទេសអូទ្រីស សាលក្រមចុះថ្ងៃទី ១៩ ធ្នូ ១៩៨៩ Series A no. 168, §74, Muhimana§§16-17, និងរឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Lubanga*, ICC-01/04-01/06, សេចក្ដីសំរេចចុះថ្ងៃទី ៤ សីហា ២០០៦ ។

៤) ដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ក៏ដូចជាកំណត់សំគាល់ផ្នែកខាងក្រោមនៃទំព័រ និង លិបិក្រមនៃធាតុផ្សំខាងអង្គហេតុដែលដីកាទាំងនោះសំអាងទៅលើ[10]

10. បច្ច័យដ៏សមហេតុផលកើតចេញពីការសំរេចបែបនេះគឺថា ឯកសារដូចខាងក្រោមនេះនឹងមិនត្រូវបានបកប្រែទៅជាភាសាខ្មែរទេ៖

១) ឯកសារដែលមាននិយាយនៅក្នុងកំណត់សំគាល់ផ្នែកខាងក្រោមនៃទំព័ររបស់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានស្ដាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា

២) ឯកសារទាំងឡាយដែលត្រូវបានប្រមូលចងក្រងដោយ ក.ស.ច.ស ដែលមិនបង្កើតបានជា "ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព" ដូច្នេះវានឹងជម្រុះចោលនូវភស្តុតាងដោះបន្ទុក

11. មេធាវីការពារសូមស្នើថា សេចក្ដីសំរេចបែបនេះរំលោភបំពានសិទ្ធិរបស់លោក អៀង សារី ដើម្បីចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារក្ដីរបស់ខ្លួន ។ នេះរួមបញ្ចូលសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងមានប្រសិទ្ធិភាពនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ និង ទាំងអស់ ដោយមានលទ្ធភាព៖ យល់ដឹងពីប្រភេទនៃបទចោទប្រកាន់ យល់ដឹងអំពីកិច្ចដំណើការនៃនីតិវិធី យល់ដឹងអំពីសេចក្ដីលំអិតនៃភស្តុតាង ពិភាក្សាជាមួយមេធាវីឬជាជំនួយដល់កិច្ចការពារក្ដីរបស់ខ្លួន និងយល់ដឹងពីបច្ច័យនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[11] ។ ប៉ុន្តែ ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះពឹងផ្អែកទៅលើការបង្ហាញភស្តុតាងប្រឆាំងនឹងលោក អៀង សារី ដែលដាក់ជូនដោយ ក.ស.ព ជាភាសាដែលគាត់អាចយល់ គឺភាសាខ្មែរ ។ ភស្តុតាងក៏ដាច់ខាតត្រូវបានគេផ្ដល់ជូនផងដែរ នៅពេលយ៉ាងឆាប់បំផុតនៅក្នុងអំឡុងពេលកិច្ចស៊ើបសួរ ដើម្បីអោយគាត់អាចមានពេលគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីប្រើប្រាស់នូវភស្តុតាងនោះបានដោយត្រឹមត្រូវ។ ការកម្រិតការបកប្រែជាភាសាខ្មែរត្រឹមតែដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងស៊ើបសួរ និង លេខយោង ប៉ុន្តែមិនមែនឯកសារ

---

[10] ដីកាសម្រេចស្ដីពីការបកប្រែ ចំណុច ៥ ។

[11] រឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Strugar*, IT-01-42-T, សេចក្ដីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់មេធាវីការពារសុំអោយបញ្ចប់នីតិវិធី ចុះថ្ងៃទី ២៦ ឧសភា ២០០៤ កថាខណ្ឌ ៣៦ ។ *សូមមើលផងដែរ Lagerblom តទល់នឹងប្រទេសស៊ុយអែដ* តុលាការអឺរ៉ុបសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស ចុះថ្ងៃទី ១៤ មេសា ២០០៣ កថាខណ្ឌ ៤៩ កំណត់ថា មាត្រា ៦ នៃអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបសំរាប់សិទ្ធិមនុស្ស "ធានាសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការចូលរួមដោយមានប្រសិទ្ធិភាពនៅក្នុងការជំនុំជម្រះក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ"។

ដែលគាំទ្រនោះខ្លួនឯងដែលវាត្រូវបានគេពឹងផ្អែកទៅលើ រារាំងលោក អៀង សារី មិនអោយមានឱកាសដើម្បីពិនិត្យអោយគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ធ្វើវិភាគ និងធ្វើការប្រើប្រាស់នូវភស្តុតាងដែលប្រឆាំងនឹងគាត់។ ជាលទ្ធផល គាត់មិនអាចប្រើប្រាស់អោយអស់លទ្ធភាពនូវសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាននេះ។

12. មេធាវីការពារម្តងហើយម្តងទៀតបានទាញចំណាប់អារម្មណ៍ ក.ស.ច.ស និង អង្គបុរេជំនុំជម្រះ អំពីសារៈសំខាន់នៃសិទ្ធិនេះ និងការពិតដែលថាលោក អៀង សារី មានបំណងយ៉ាងពេញលេញដើម្បីអនុវត្តសិទ្ធិនេះនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក[12] ។ នៅក្នុងដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ក.ស.ច.ស

---

[12] *សូមមើល* រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស អនុស្សារណៈផ្ទៃក្នុង មានចំណងជើង "កិច្ចប្រជុំថ្ងៃទី ១៨ ធ្នូ ២០០៧" ចុះថ្ងៃទី ២០ ធ្នូ ២០០៧ ។ រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស សំណើសុំពន្លឿនការបកប្រែរាល់ឯកសារចំណុះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ចុះថ្ងៃទី ១០ មករា ២០០៨ "*ដូចបានជំរាបជូនពីមុននៅក្នុងការពិភាក្សារបស់យើងខ្ញុំជាមួយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត រួមទាំងលិខិតឆ្លើយឆ្លង លោក អៀង សារី* ***<u>មានចេតនាជាខ្លាំងក្នុងការជួយក្រុមការងារច្បាប់របស់គាត់ក្នុងការត្រៀមរៀបចំកិច្ចការពារក្តីរបស់គាត់</u>***"។ រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០៣) សំណើសុំបន្ទាន់សុំអោយពន្យារពេលអោយបានសមស្របដើម្បីដាក់សារណាជំទាស់នឹងបញ្ហាយុត្តាធិការ និង ការឆ្លើយតបទៅនឹងសារណារបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា យោងតាមការអញ្ជើញរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី ១៨ កុម្ភៈ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ២៤ ២៦ ដល់ ២៧ "លោក អៀង សារី មានសិទ្ធិមិនគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមយ៉ាងមានប្រសិទ្ធិភាពនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ និង ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងរូបគាត់ ដែលរួមមានផ្សេងៗពីនេះគឺ សិទ្ធិមានវត្តមាននិងជួយផ្តល់យោបល់ក៏ដូចជាសិទ្ធិស្តាប់និងតាមដានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី" ។ រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០៣) សំណើបន្ទាន់របស់លោក**អៀង សារី** សុំអោយមានការបន្ថែមចំនួនទំព័រសារណានិងការពន្យារពេលនៃការដាក់សារណា ចុះថ្ងៃទី ១២ មីនា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ២៥ "អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានដឹងថា អៀង សារី បានសម្រាកនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យនៅថ្ងៃទី ១៣ មីនា និងបានដឹងថា ការត្រៀមរៀបចំសារណារបស់មេធាវីស្តីពីយុត្តាធិការ "<u>ត្រូវការការចូលរួមសកម្ម និងជាប់លាប់ពីលោក អៀង សារី</u>" ដែលជាការអនុវត្តនូវ "សិទ្ធិគ្មានគុណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌណាមួយ និងទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងគាត់" ។ រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស សំណើសុំឲ្យអ្នកជំនាញផ្នែកចិត្តសាស្ត្រពិនិត្យ សុខភាពលោក **អៀង សារី** ដើម្បីសម្រេចពីសម្បទាក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ១៤ មីនា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៦ "លោក អៀង សារី មានសិទ្ធិឥតគុណវុឌ្ឍិមួយ ដើម្បីចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពនៅក្នុងដំណើរការរឿងក្តីណាមួយ ឬទាំងអស់ ដែលប្រឆាំងមកលើរូបគាត់ ដែលក្នុងចំណោមសិទ្ធិជាច្រើនទៀត រួមមាន សិទ្ធិមានវត្តមាន និងសិទ្ធិទទួលជំនួយពីឬផ្តល់ជំនួយដល់មេធាវី ក៏ដូចជាសិទ្ធិក្នុងការស្តាប់ និង តាមដានដំណើការរឿងក្តី" ។ រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស លិខិតទៅក.ស.ច.កកង្វះការឆ្លើយតបនឹង "សំណើសុំអោយមានកោសល្យវិច្ច័យផ្នែកចិត្តសាស្ត្រចំពោះលោក **អៀង សារី** ដើម្បីកំណត់ភាពសមស្របក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការ" ដែលបានដាក់ជូនកាលពីថ្ងៃទី ១៤ មីនា ២០០៨ ចុះថ្ងៃទី ១៩ មិថុនា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ២ "សិទ្ធិ<u>ចូលរួមក្នុងកិច្ច</u>

បានទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិដ៏ច្រើនលើសលប់ ដែលប្រហែលជាទាក់ទងទៅតែនឹងការសម្រេចអំពីកាតព្វកិច្ចបកប្រែឯកសារគាំទ្រដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ[13] ។ ទំនងជាគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍តាមរយៈការអវត្តមានអំពីសិទ្ធិមួយ គឺសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទដើម្បីចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារក្តីរបស់ខ្លួន ថ្វីបើការពិតដែលថា លោក អៀង សារី បានស្នើសុំយ៉ាងជាក់លាក់នូវសិទ្ធិនេះ ដោយស្នើសុំបកប្រែនូវឯកសារទាំងឡាយជាភាសាខ្មែរ។

13. វាច្បាស់លាស់ហើយថា សិទ្ធិរបស់លោក អៀង សារី ក្នុងចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារក្តីរបស់ខ្លួនមិនមែនជាសិទ្ធិមួយត្រូវបានពិចារណាថាមានសារៈសំខាន់ដោយ ក.ស.ច.ស ឡើយ។ នេះគឺច្បាស់លាស់ហើយចេញពីការខកខានមិនបានឆ្លើយតបរបស់ ក.ស.ច.ស ទៅនឹងសំណើសុំរបស់មេធាវីការពារអោយមានអ្នកឯកទេសផ្នែកចិត្តសាស្ត្រពិនិត្យលោក អៀង សារី ដែលបានដាក់ពាក្យសុំកាលពីថ្ងៃទី ១៤ មីនា ២០០៨[14]។ ជាងនេះទៅទៀត នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់លោក នួន ជា សុំអោយតែងតាំងអ្នកធ្វើកោសល្យវិច្ច័យផ្នែកចិត្តសាស្ត្រ ក.ស.ច.ស ពិចារណាថា បញ្ហានៃភាពសមស្របរបស់កូនក្តីលោកសម្រាប់ការកាត់ទោសនោះ “មិនអាចលើកឡើងនៅដំណាក់កាលនេះទេ ដោយសារថាការបញ្ជូនកូនក្តីរបស់លោកទៅកាត់ទោស មិនមែនជាបញ្ហាដែលត្រូវលើកឡើងនៅដំណាក់កាលនេះនោះទេ”។ ធម្មតា វាទំនងជាថា ក.ស.ច.ស មិនពិចារណាថា សិទ្ធិដើម្បីចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារក្តីរបស់ខ្លួន ចាំបាច់ត្រូវទទួលបានការគាំទ្រនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃនីតិវិធីស៊ើបសួរ។

<u>ការពារខ្លួនរបស់បុគ្គលម្នាក់</u> គឺជាសិទ្ធិមូលដ្ឋានរបស់ជនជាប់ចោទ និង ត្រូវបានធានាដោយច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងត្រូវបានគាំទ្រដោយលិខិតុបករណ៍សិទ្ធិមនុស្សជាច្រើន ដូចដែលមាននិយាយពិស្តារនៅក្នុងសំណើសុំនោះ” ។

[13] ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ចំណុច ៣ ក.ស.ច.ស បានគូសចំណាំនូវសិទ្ធិទទួលបានការជូនដំណឹងឆាប់រហ័ស និងជាលំអិតជាភាសាដើម្បីជនត្រូវចោទអាចយល់ដឹងពីប្រភេទ និងមូលហេតុនៃបទចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន សិទ្ធិមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការរៀបចំការការពារខ្លួន សិទ្ធិមាន "សមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្តីគ្នា" (equality of arms) សិទ្ធិពិនិត្យភស្តុតាងដាក់បន្ទុក និង សិទ្ធិមានជំនួយពីអ្នកបកប្រែភាសាដោយមិនមានការបង់ថ្លៃ ប្រសិនបើជនត្រូវចោទមិនអាចយល់ ឬមិនអាចនិយាយភាសាដែលប្រើនៅក្នុងតុលាការ។

[14] សូមមើល រឿងក្តី **អៀង សារី** សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស សំណើសុំឲ្យអ្នកជំនាញផ្នែកចិត្តសាស្ត្រពិនិត្យ សុខភាពលោក **អៀង សារី** ដើម្បីសម្រេចពីសម្បទាក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ១៤ មីនា ២០០៨ ។ បន្ទាប់ពីសំណើសុំនេះមិនត្រូវបានឆ្លើយតបអស់រយៈពេលជាងបីខែ មេធាវីការពារបានដាក់ពាក្យ “បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសកម្មភាពដែលមានគោលដៅបដិសេធដោយចេតនារបស់ ក.ស.ច.ស ទៅលើសំណើសុំឲ្យអ្នកជំនាញផ្នែកចិត្តសាស្ត្រពិនិត្យសុខភាពលោក **អៀង សារី** ដើម្បីសម្រេចពីសម្បទាក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការ” នៅថ្ងៃទី ២ កក្កដា ២០០៨ ។

14. ដីកាសម្រេចនេះក៏កម្រិតផងដែរនូវការបកប្រែជាភាសាខ្មែរនូវ "ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព[15]"។ ការជាប់ជំពាក់ជំពិនដែលមានសារៈសំខាន់នេះគឺថា ភស្តុតាងដែលជាផ្នែកនៃសំណុំរឿង ប៉ុន្តែវាមិនមែនជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធ (ចំពោះភស្តុតាងដែលមិនត្រូវបានអះអាងថាបានបង្ហាញពីភាពមានពិរុទ្ធរបស់ជនត្រូវចោទ) មិនចាំបាច់ត្រូវបានបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ជាភាសារបស់លោក អៀង សារី ឡើយ។ ដូច្នេះ វាជម្រុះចេញនូវភស្តុតាងដោះបន្ទុកពីឯកសារដែលមានភាពមិនច្បាស់លាស់ដែលនឹងត្រូវបកប្រែ។

15. ក.ស.ច.ស ពឹងផ្អែកទាំងស្រុងទៅលើយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ICTR និង ICTY[16] ដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មនូវការកំរិតនេះ។ ប៉ុន្តែ អ.វ.ត.ក មិនយកតាមនីតិវិធីដដែលដែលជាប្រព័ន្ធ ចោទប្រកាន់នៅតុលាការ ICTR និង ICTY ឡើយ ។ យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការពិសេសចំពោះកិច្ច (ad hoc) នេះមិនអាចអនុវត្តដោយផ្ទាល់ចំពោះស្ថានភាពនៅ អ.វ.ត.ក ឡើយ។ ហើយករណីនេះវាគឺជារឿងមួយនៅពេលដែលបញ្ហាដែលទាក់ទងនឹងយុត្តិសាស្ត្រដែលមិនអាចកែកុនបាន ពីប្រភេទនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលកំពុងប្រើប្រាស់សព្វថ្ងៃ។

16. នៅតុលាការ ICTY និង ICTR ដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតគឺមានភាពខុសគ្នាពីដំណាក់កាលដូចគ្នានេះនៅ អ.វ.ត.ក ។ នៅតុលាការទាំងពីរ ICTY និង ICTR ដីកាចោទប្រកាន់គឺតាក់តែងឡើងដោយរដ្ឋអាជ្ញា បន្ទាប់ពីសេចក្តីសំរេចដែលថាមានករណី*អង្គហេតុដំបូងដែ (prima facie case)* កើតមានឡើង ដែលក្រោយមកត្រូវបញ្ជូនទៅចៅក្រមម្នាក់នៃតុលាការជាន់ដំបូងនៃអង្គជំនុំជម្រះ[17]។ ដីកាចោទប្រកាន់ និងឯកសារគាំទ្របន្ទាប់មកត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដោយចៅក្រមនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ហើយបើសិនចៅក្រមនេះយល់ស្របតាមថាមាន ករណី*អង្គហេតុដំបូងដែ (prima facie case)* ត្រូវបានរកឃើញ ចៅក្រមនោះត្រូវតែអះអាងបញ្ជាក់នូវដីកាចោទប្រកាន់ហើយ "ចេញសេចក្តីសំរេចចោទប្រកាន់ និងដីកាចាប់ខ្លួន ឃុំខ្លួន បង្គាប់អោយចូលសារភាព ឬ

---

[15] ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ចំណុច ៥ ។

[16] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Delalić*, IT-96-21, សេចក្តីសំរេចលើពាក្យសុំរបស់មេធាវីការពារអោយបញ្ជូនឯកសារមកជាភាសារបស់ជនជាប់ចោទ ចុះថ្ងៃទី ២៥ កញ្ញា ១៩៩៦ កថាខណ្ឌ ៨ ។ រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Ljubičić*, IT-00-41, សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់មេធាវីការពារសុំអោយបកប្រែឯកសារទាំងអស់ ចុះថ្ងៃទី ២០ វិច្ឆិកា ២០០២ ("សេចក្តីសម្រេចករណី *Ljubičić*") ។ រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Muhimana*, ICTR-95-1-B-I, សេចក្តីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី ៦ វិច្ឆិកា ២០០១ ។

[17] មាត្រា ១៨(៤) នៃច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ ICTY

ផ្ទេរនូវបុគ្គលនោះ[18]"។ បន្ទាប់វាមានបន្តបន្ទាប់នូវដំណាក់មុនអង្គសេចក្តីដែលជាញឹកញាប់មានរយៈពេលវែង មុនពេលដែលសវនាការអង្គសេចក្តីចាប់ផ្តើម។ ក្នុងប្រព័ន្ធបែបនេះ ការពិគ្រោះលើភស្តុតាងកើតមានឡើងនៅក្នុងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះដល់អង្គសេចក្តី មិនមែនក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតនោះទេ។ ដូច្នេះ វាគ្រាន់តែជាការចាំបាច់ដើម្បីផ្តល់នូវភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ជាភាសារបស់ជនជាប់ចោទនៅដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីនេះ។ ជាងនេះទៅទៀត សូម្បីតែរដ្ឋអាជ្ញាមិនជាប់កាតព្វកិច្ចត្រូវផ្តល់នូវសម្ភារៈដោះបន្ទុកទៅអោយជនជាប់ចោទជាភាសារបស់ខ្លួនផ្ទាល់ មេធាវីការពារគឺយ៉ាងហោចណាស់ត្រូវបានផ្តល់អោយនូវធនធាន និង ពេលវេលានៅមុនពេលសវនាការដើម្បីរៀបចំការបកប្រែដោយខ្លួនឯង អញ្ចឹងគឺដើម្បីគាំទ្រនូវសិទ្ធិមានពេលវេលា និងសម្ភារៈគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីត្រៀមរៀបចំកិច្ចការពារក្តី។ ប្រព័ន្ធនេះគឺពឹងផ្អែកទៅលើ សមភាពនៃការតទល់ក្តីរវាងរដ្ឋអាជ្ញា និងមេធាវីការពារ ជាមួយនឹងកាតព្វកិច្ចបន្តិចបន្តួចទៅលើរដ្ឋអាជ្ញា ដែលថ្លឹងថ្លែងដោយផ្តល់នូវធនធានបន្ថែមដែលសំខាន់ដល់មេធាវីការពារ។

17. ផ្ទុយពីនេះ នៅ អ.វ.ត.ក ការស៊ើបសួរគឺស្ថិតការគ្រប់គ្រងទាំងស្រុងរបស់ ក.ស.ច.ស ជាមួយតួនាទី និងកាតព្វកិច្ចរបស់ ក.ស.ព និង មេធាវីការពារ ត្រូវបានកាត់បន្ថយដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងតួនាទីរបស់ពួកគេ នៅ តុលាការពិសេសចំពោះកិច្ច (ad hoc)។ ក្រោមវិធាន ៥៥(៥) ក.ស.ច.ស "ត្រូវដឹកនាំកិច្ចស៊ើបសួរដោយអនាគតិ ទោះបីភស្តុតាងដែលនឹងរកបាននោះជាភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ឬដោះបន្ទុកក៏ដោយ" ។ សិទ្ធិរបស់មេធាវីការពារដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយខ្លួនឯងមានកំរិត ដោយសារ ក.ស.ច.ស ទទួលបន្ទុកក្នុងការស្វែងរកភស្តុតាងដែល "បង្ហាញ ឬ ទោរទន់ទៅរកការបង្ហាញភាពគ្មានពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ" ឬ បន្ធូរបន្ថយនូវពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ ឬ ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ភាពជឿរជាក់បាននូវភស្តុតាងរបស់អយ្យការ[19]។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ នៅពេលដែលមានតែ ក.ស.ច.ស ដែលមានសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដើម្បីធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរ វាជាការរំលោភបំពាននូវសិទ្ធិរបស់លោក អៀង សារី ដើម្បីចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចការពារក្តីរបស់ខ្លួន ក្នុងការបដិសេធនូវការបកប្រែនូវលទ្ធផលនៃការស៊ើបសួរនោះ។

18. ក្នុងទំហំនៃករណីដែលដកស្រង់ដោយ ក.ស.ច.ស អាចអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក មេធាវីការពារសូមកត់សំគាល់ថា ករណីដែលបានដកស្រង់ទាំងនោះពិតជាមិនមែនគាំទ្រនូវកាតព្វកិច្ចដ៏មានកំរិត

---

[18] មាត្រា ១៩(២) នៃច្បាប់លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ ICTY

[19] លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១៧ កក្កដា ១៩៩៨ A/CONF.183/9 មាត្រា ៦៧(២)។

ក្នុងការបកប្រែដែលសន្និដ្ឋានដោយ ក.ស.ច.ស ឡើយ។ ការពិត សេចក្តីក្នុងរឿង *Ljubičić* បន្ថែមទៅលើការបង្គាប់អោយបកប្រែនូវភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមាន ឬគ្មានពិរុទ្ធ ក៏សំអាងផងដែរថា "ផ្អែកលើអានុភាពនៃការអនុវត្តតាមផ្លូវតុលាការដែលមានស្រាប់ បទដ្ឋានទូទៅបច្ចុប្បន្នទាក់ទងនឹងការបកប្រែឯកសារក្នុងដំណាក់កាលមុនអង្គសេចក្តីតម្រូវថា ឯកសារតទៅនេះដែលត្រូវដាក់ជូនជនជាប់ចោទជាភាសាដែលខ្លួនគេអាចយល់បាន [...] ដូចជា ឯកសារដោះបន្ទុកដែលបង្ហាញដោយរដ្ឋអាជ្ញា យោងទៅតាមមាត្រា ៦៨ នៃវិធាន[20]"។ ហេតុដូច្នេះ ទៅបីជាសេចក្តី *Ljubičić* គាំទ្រនូវការបញ្ចូលនូវភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធ ជាភាសារបស់ជនជាប់ចោទ សេចក្តីសម្រេចនេះមិនបានកំរិតទៅដល់កាតព្វកិច្ចបែបនោះឡើយ។

19. ហេតុដូច្នេះ មេធាវីការពារសូមស្នើថា បើមានតែការបកប្រែ ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធ ក.ស.ច.ស កំពុងរំលោភបំពាននូវសិទ្ធិរបស់លោក អៀង សារី ដើម្បីចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារក្តីរបស់ខ្លួន បន្ថែមទៅលើការរំលោភបំនាននូវតួនាទីអនាគតិរបស់ខ្លួននៅដែលខ្លួនបកប្រែតែភស្តុតាងដាក់បន្ទុក។

B. ការបកប្រែនូវឯកសារជាភាសារបស់មេធាវីបរទេស

20. ដីកាសម្រេចរំលឹកឡើងវិញថាលោក អៀង សារី នៅក្នុងលិខិតចុះថ្ងៃទី ៦ ឧសភា ២០០៨ បានស្នើសុំថា រាល់ឯកសារគាំទ្រការចោទប្រកាន់ដែលមានក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ត្រូវបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេស[21]។ វាក៏បានពន្យល់ផងដែរថា ឯកសារដែលត្រូវបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ដូចមានចែងក្នុងផ្នែក ខ នៃ ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ គួរត្រូវបានបកប្រែជាភាសាប្រើការផ្លូវការរបស់ អ.វ.ត.ក មានដូចជា ភាសាអង់គ្លេស និងបារាំង។ ដូច្នេះ ក.ស.ច.ស បានបដិសេធនូវសំណើរបស់មេធាវីការពារ សុំអោយបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសនូវឯកសារដែលបានដកស្រង់នៅក្នុង កំណត់សំគាល់ផ្នែកខាងក្រោមនៃទំព័រនៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ។ ក.តរ.ព.តរ ក៏បានបដិសេធផងដែរមិនបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសនូវភស្តុតាងដោះបន្ទុក ដែលមិនបង្កបង្កើតបានជា ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព។

---

[20] សេចក្តីសម្រេចករណី *Ljubičić* នៅចំនុច ៣ ។

[21] ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ចំណុច ១ និង ២ ។

00207580

21. មេធាវីការពារសូមស្នើថា ដោយបដិសេធនូវការបង្គាប់អោយបកប្រែនូវ ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធ ជាភាសាអង់គ្លេស រហូត ទាល់ដល់ចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចស៊ើបសួរ និង បដិសេធនូវការបង្គាប់ការបកប្រែសំណុំរឿងដែលមិនបង្កបង្កើតបានជា ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ នឹងរារាំងលោក អៀង សារី ពីការការពារក្តីប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ទូទាំងនីតិវិធីនៃដំណាក់កាលស៊ើបសួរ។

22. តាមមាត្រា ២៤ នៃច្បាប់បង្កើត អ.វ.ត.ក "ក្នុងកំឡុងពេលនៃការស៊ើបអង្កេត ជនសង្ស័យត្រូវមានសិទ្ធិដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌក្នុងការទទួលបានជំនួយពីមេធាវី តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន"។ សិទ្ធិនេះជាគោលការណ៍ចម្បងមួយ ដែលផ្អែកតាមនេះសិទ្ធិដទៃទៀតរបស់លោក អៀង សារី ត្រូវបានគេគាំទ្រ ខណៈដែលវាជាញឹកញាប់មានតែតាមរយៈការការពារដោយមេធាវីទើបសិទ្ធិដទៃទៀតនោះត្រូវតែបានគេការពារ។ វាជាការច្បាស់លាស់ដែលថា សិទ្ធិទទួលជំនួយការពារក្រោមបទបញ្ញត្តិនេះ មិនត្រឹមតែអនុវត្តនៅនីតិវិធីជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែធានាថា លោក អៀង សារី មានសិទ្ធិទទួលបានជំនួយការពារ "ក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ"។ ដោយគ្រាន់តែបង្គាប់ការបកប្រែនូវអ្វីដែលសន្មតថាជា "ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព" ជាភាសាអង់គ្លេសនៅពេលដែលដីកាដំណោះស្រាយត្រូវគេចេញក្រោមវិធាន ៦៧(១) ដីកាសម្រេចនេះរារាំងលោក អៀង សារី ពីការទទួលបានជំនួយដ៏មានប្រសិទ្ធិភាព ទៅលើបញ្ហាជាខ្លឹមសារនៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ។

23. មេធាវីការពារសូមស្នើបន្ថែមថា ឃ្លា "មានសិទ្ធិដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌក្នុងការទទួលបានជំនួយពីមេធាវី" នៅក្នុងមាត្រា ២៤ បង្ហាញនូវសារៈសំខាន់នៃសិទ្ធិមានមេធាវីប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ដើម្បីអោយសិទ្ធិនេះមានន័យ[22]។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃការស៊ើបសួរប្រឆាំងលោក អៀង សារី មេធាវីការពារសូមស្នើថា វាមានសារៈសំខាន់បំផុតសំរាប់សហមេធាវីបរទេសដើម្បីអាចពិនិត្យ និងវិភាគនូវរាល់ភស្តុតាងទាំងអស់ដែលគាំទ្រដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ដើម្បីមានលទ្ធភាពជួយ និងផ្តល់ប្រឹក្សាដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពលោក អៀង សារី ។ បើសិនជាសហមេធាវី មិនមានលទ្ធភាពដើម្បីត្រួតពិនិត្យថាតើ ឯកសារគាំទ្រការចោទប្រកាន់ដែលដាក់បញ្ចូលដោយ ក.ស.ព ឬ ថាតើវាគួរឈានទៅរកផ្លូវផ្សេងក្នុងការស៊ើបសួរដែរឬទេ នោះវានឹងទៅជាការមិនអាចទៅរួចក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដើម្បីផ្តល់ការពារប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពដល់លោក អៀង សារី។

[22] *សូមមើល រឿងក្តី Artico តទល់នឹង ប្រទេសអ៊ីតាលី* តុលាការអឺរុបសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស ចុះថ្ងៃទី ៣០ មេសា ១៩៨០ កថាខណ្ឌ ៣៣ ។

24. ជាដំបូង សិទ្ធិតតាំងនៅដំណាក់កាលណាមួយក្នុងនីតិវិធីគឺ វិធីដំបូងនៃការធ្វើតេស្តសំរាប់ដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដែលគេហៅថា "មានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញ និង ជឿរជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ជននោះធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយ ឬ ច្រើន ដូចមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ឬដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរបន្ថែម[23]" ក្លាយជារឿងមិនអាចទៅរួច។ ដោយសារមិនមានលទ្ធភាពពិនិត្យភស្តុតាងជាភាសាដែលមេធាវីអាចយល់បាន វាមិនអាចទៅរួចក្នុងការតតាំងនឹងអង្គហេតុជាមូលដ្ឋានសំរាប់ចោទប្រកាន់បទល្មើស ដូច្នេះហើយ នេះគឺកំរិតយ៉ាងទាបបំផុតនូវលទ្ធភាពដើម្បីតតាំងនឹងការឃុំឃាំង។

25. ទីពីរ ការ ខកខានរបស់ ក.ស.ច.ស មិនបកប្រែនូវ *"ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព"* រហូតដល់ចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចស៊ើបសួរ រារាំងជាខ្លាំងដល់មេធាវីការពារពីលទ្ធភាពស្នើ "ក.ស.ច.ស សុំអោយចេញបង្គាប់បែបនេះ ឬ បំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបែបនេះ នៅពេលដែលគេយល់ថាវាចាំបាច់សំរាប់ការធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរនេះ[24]"។ ការខកខានមិនស្នើសុំអោយបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនៅក្នុងរយៈពេលនៃដំណាក់កាលស៊ើបសួរ ដោយសារសហមេធាវីបរទេសមិនអាចមានលទ្ធភាពយល់ពីអត្ថន័យ និងសារៈសំខាន់នៃឯកសារដែលអាចដកហូតលោក អៀង សារី ពីសិទ្ធិទទួលបានការស៊ើបអង្កេតយ៉ាងពេញលេញលើរឿងក្តីរបស់គាត់។

26. ទាក់ទងទៅនឹងការបកប្រែនូវឯកសារដោះបន្ទុក ឬឯកសារដែលបង្កើតជាផ្នែកមួយនៃសំណុំរឿង ប៉ុន្តែមិនបានរួមផ្សំជា ភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព មេធាវីសូមស្នើថា ការរិះគន់ដូចគ្នាអនុវត្តនៅពេលដែលត្រូវបានគេពិភាក្សាខាងលើទាក់ទងនឹងការបកប្រែនូវឯកសារទាំងនេះជាភាសាខ្មែរ[25]។ ជាលទ្ធផលនៃការខកខានមិនបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសគឺរំលោភបំពានសិទ្ធិទទួលការការពារក្តីដោយមានប្រសិទ្ធិភាពរបស់លោក អៀង សារី ដោយសហមេធាវីរបស់គាត់។

---

[23] វិធានផ្ទៃក្នុង ៦៣(៣)(ក) ។ វិធានផ្ទៃក្នុង ៦៤(៣) ប្រសិនបើស្ថានភាពផ្លាស់ប្តូរ ចាប់ពីពេលដាក់ពាក្យសុំចុងក្រោយ ជនត្រូវចោទអាចដាក់ពាក្យសុំជាថ្មីម្តងទៀត ក្នុងរយៈពេលមិនតិចជាង ៣(បី)ខែ បន្ទាប់ពីមានសេចក្តីសំរេចចុងក្រោយ ដែលបដិសេធពាក្យដោះលែងអោយនៅក្រៅឃុំ ។ ហេតុដូច្នេះ ទោះបីជា ដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នដែលត្រូវបានគេប្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានចេញថ្ងៃទី ១៤ វិច្ឆិកា ២០០៧ ក៏លោក អៀង សារី នឹងអាចតតាំងការឃុំខ្លួនគាត់ នៅរយៈពេលបីខែបន្ទាប់ពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរួចមក។

[24] វិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(១០) ។

[25] *សូមមើលការយោងខាងមុខ* កថាខណ្ឌ ៩ ដល់ ១៩ ។

C. ការរំលោភបំពានទូវសមភាពនៃការតទល់ក្តីដោយប្រព័ន្ធបកប្រែបង្គាប់ដោយ ក.ស.ច.ស

27. ក្រៅពីការបដិសេធដោយ ក.ស.ច.ស នូវសំណើរបស់មេធាវីសុំអោយបកប្រែនូវរាល់ឯកសារទាំងអស់ដែលភ្ជាប់មកជាមួយដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ជាភាសាអង់គ្លេស និងខ្មែរ ក.ស.ច.ស បានពិចារណាថា៖

> "ក្រុមមេធាវីការពារម្នាក់ៗគួរមានដោយខ្លួនឯង កាន់តែឆាប់កាន់តែប្រសើរ នូវជំនួយការដោយអ្នកប្រែម្នាក់ដោយមិនគិតថ្លៃ និងពេញម៉ោង (រវាងភាសាផ្លូវការដែលត្រូវកំណត់ដោយក្រុមមេធាវីការពារ) ដើម្បីធានាថា ជនត្រូវចោទ និងក្រុមមេធាវីការពារអាចមានឯកសារដែលត្រូវបានបកប្រែតាមតម្រូវការ ដើម្បីវាយតម្លៃនូវសេចក្តីត្រូវការបកប្រែដោយក្រុមមេធាវីសំរាប់ការបញ្ជូនទៅផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ និងដើម្បីជួយដល់ក្រុមមេធាវីដោយធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ[26]"។

28. អ្នកបកប្រែនេះនឹងត្រូវតែងតាំងសំរាប់ "រយៈពេល២ខែជាប់លាប់ប៉ុន្តែអាចធ្វើជាថ្មីបាន [...] ។ ការបន្តែមនូវការតែងតាំងនេះគឺជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាល បន្ទាប់ពីពិគ្រោះជាមួយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត[27]"។

29. ប្រព័ន្ធដែលកំណត់ដោយ ក.ស.ច.ស ដែលមិនងាយនឹងសំរេចបាននូវគោលដៅសន្សំសំចៃរបស់តុលាការលើកឡើងដោយ ក.ស.ច.ស[28] នោះ គឺជាការខ្វះខ្នាយ និងរំលោភបំពានដល់ គោលការណ៍សមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្តីគ្នា (equality of arms) ដោយផ្ទេរបន្ទុកក្នុងការរៀបចំការបកប្រែពីអាជ្ញាធររដ្ឋមកលើបុគ្គលឯកជនវិញ។

30. ទីមួយ ដោយផ្តល់អោយនូវអ្នកបកប្រែម្នាក់មួយៗដល់ក្រុមមេធាវីទាំងប្រាំផ្សេងគ្នា ដើម្បីបកប្រែអោយមានប្រសិទ្ធិភាពនូវឯកសារដដែលដូចគ្នា ក.ស.ច.ស ទំនងជាធ្វើអោយការងាររបស់អ្នកបកប្រែមានការជាន់គ្នា។ មេធាវីការពារយល់ឃើញថាមានការពិបាកយល់ ថាតើវាមិនមានប្រសិទ្ធិភាពទេឬនៅពេលបញ្ចូលរួមគ្នាពីធនធានផ្សេងៗគ្នានៃផ្នែកបកប្រែ ដើម្បីបកប្រែនូវឯកសារ

---

[26] ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ចំណុច ៦ ដល់ ៧ ។

[27] ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ចំណុច ៨ ។

[28] ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ចំណុច ៤ ដកស្រង់យករឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Sarić*, IT-95-9, សេចក្តីសម្រេចចុះថ្ងៃទី ២១ ឧសភា ១៩៩៨ ។

ដែលដាក់ជូនដោយ ក.ស.ព ដើម្បីគាំទ្រដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ជាជាងផ្តល់អោយក្រុមមេធាវីនីមួយៗនូវអ្នកបកប្រែម្នាក់នោះ។ នៅពេលដែលអ្នកបកប្រែម្នាក់ៗដែលបានផ្តល់មកក្រុមមេធាវី "តម្រូវអោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវកាតព្វកិច្ចរក្សាការសម្ងាត់យ៉ាងតឹងរឹងបំផុតដែលទាក់ទងនឹងសារជាតិ និងខ្លឹមសារនៃការងាររបស់ពួកគេក្នុងអំឡុងពេលចាត់តាំងនេះ[29]" ដោយសមហេតុសមផល អ្នកបកប្រែនឹងមិនអាចចែកចាយនូវការបកប្រែដែលពួកគេបានធ្វើជាមួយក្រុមមេធាវីការពារឡើយ។ ដូច្នេះ អ្នកបកប្រែទាំងប្រាំនាក់អាចនឹងត្រូវបកប្រែដំណាលគ្នាលើឯកសារតែមួយដូចគ្នា។

31. បើសិនអ្នកបកប្រែដែលផ្តល់មកគ្រាន់តែបកប្រែដោយផ្ទាល់មាត់ជាជាងដោយការសរសេរ នេះគឺមិនអាចជួយអ្វីបានដល់សហមេធាវីបរទេស ដែលមិនបានស្ថិតនៅក្រុងភ្នំពេញឡើយ។ វាក៏មានន័យផងដែរថា លុះត្រាណាតែសារៈសំខាន់នៃឯកសារមួយដែលគេទទួលស្គាល់ភ្លាមៗដោយបុគ្គលម្នាក់ដែលត្រូវគេបកប្រែដោយផ្ទាល់មាត់អោយ នោះវាក្លាយជាការមិនមានប្រសិទ្ធិភាព។ រឿងនេះជាញឹកញាប់គឺវាដូច្នេះ ដែលសំណុំរឿងដែលមានភាពស្មុគស្មាញ និងមានទំហំធំធេងដូចជាសំណុំរឿងដែលកំពុងត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក សារៈសំខាន់នៃផ្នែកនីមួយៗនៃភស្តុតាងកាន់តែលេចឡើងនៅពេលទាក់ទងជាមួយផ្នែកដទៃទៀតនៃភស្តុតាង។ ហេតុដូច្នេះ មានតែការបកប្រែដោយសរសេរប៉ុណ្ណោះទើបមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីអាចប្រៀបធៀបរវាងឯកសារមួយប្រឆាំងនឹងឯកសារមួយទៀត ។

32. ការខ្ជះខ្ជាយពេលវេលា និងធនធានលេចឡើងផ្ទុយគ្នាទាំងស្រុងនឹងមូលហេតុដែលគាំទ្រដីកាសម្រេច។ ផ្ទុយទៅវិញ បើអ្នកបកប្រែរួមគ្នា និងជាខ្សែសង្វាក់បកប្រែសរសេរនូវឯកសារទាំងអស់ដែលគាំទ្រ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ការងារជាន់គ្នានេះនឹងមិនកើតមានទេ ហើយពួកគេនឹងមានលទ្ធភាពបង្កើនអត្ថបទបកប្រែច្រើនក្នុងម្នាក់ៗ។ បន្ថែមពីនេះ ខណៈដែលអ្នកបកប្រែត្រូវបានផ្តល់មកក្នុងរយៈពេលតែ២ខែ វាទំនងជាមានការងារតិចតួចត្រូវសំរេចក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីបែបនេះ ក្នុងការរួមចំណែកទៅក្នុងតម្រូវការបកប្រែរបស់ក្រុមមេធាវីនីមួយៗ។ ដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតអោយមានការបន្ថែមពេលវេលានេះ ប៉ុន្តែវាអាស្រ័យទៅលើ"ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ការិយាល័យ

[29] *សូមមើល* លិខិតចុះថ្ងៃទី ១៥ កក្កដា ២០០៨ ពីលោក ក្រាញ់ តូនី ប្រធានផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ ផ្ញើរមកកាន់លោក Rupert Skilbeck ប្រធានអង្គភាពគាំពារការការពារក្តី ដែលមានចំណងជើងថា "ការចាត់តាំងអ្នកបកប្រែអនុលោមទៅតាមដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចុះថ្ងៃទី ១៩ មិថុនា ២០០៨" ។ មានភ្ជាប់មកជាមួយក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ក ។

រដ្ឋបាល[30]" ដោយមិនមានចែងពីលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យថាតើពេលណាការសុំបន្ថែមនូវរយៈពេល២ខែនេះ អាចនឹងត្រូវបដិសេធ។

33. ទីពីរ ប្រព័ន្ធដែលបង្កើតឡើងដោយ ក.ស.ច.ស បញ្ច្រាសនូវបន្ទុកបកប្រែមកលើក្រុមមេធាវីវិញ ជាជាងដាក់ទៅលើអាជ្ញាធររបស់រដ្ឋ ដូចជា ក.ស.ព និង ក.ស.ច.ស ។ វិធីសាស្ត្របែបនេះផ្តល់ការយល់ខុសដោយភ័ន្តច្រលំជាមូលដ្ឋានទៅលើច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស ដែលការពារសិទ្ធិរបស់បុគ្គលប្រឆាំងនឹងអំណាចរបស់រដ្ឋ និងដូច្នេះហើយដាក់កាតព្វកិច្ចជាវិជ្ជមានលើអាជ្ញាធររបស់រដ្ឋអោយការពារសិទ្ធិមនុស្សរបស់ជនជាប់ចោទ។

34. ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សចែងអំពីទំនាក់ទំនងរវាងបុគ្គលឯកជន និងរដ្ឋ ដោយបង្កើតអោយមានកាតព្វកិច្ចជាវិជ្ជមានមកលើរដ្ឋដើម្បីការពារ សិទ្ធិដែលត្រូវបានធានារបស់បុគ្គលឯកជន។ គោលការណ៍ដ៏ចម្បងនេះគឺឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈកតិកាសញ្ញា ICCPR ដែលចងភ្ជាប់ប្រទេសកម្ពុជាក្រោមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ខ្លួន[31]។ ក្នុងន័យទូទៅ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ("គណៈកម្មធិការ UNHRC") បានថ្លែងថា តាមរយៈមាត្រា ២ នៃកតិកាសញ្ញា ICCPR "កាតព្វកិច្ចទូទៅមួយគឺត្រូវបានដាក់លើបណ្តារដ្ឋជាភាគីដើម្បីគោរពសិទ្ធិក្នុងកតិកាសញ្ញានេះ និងធានាសិទ្ធិទាំងនេះដល់បុគ្គលទាំងអស់នៅក្នុងដែនដីរបស់ខ្លួន និងដែលជាកម្មវត្ថុនៃយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន[32]"។

35. ទាក់ទងទៅនឹងករណីបច្ចុប្បន្ន កាតព្វកិច្ចបកប្រែជាកម្មសិទ្ធិរបស់ ក.ស.ព និង ក.ស.ច.ស ។ គណៈកម្មធិការ UNHRC បានថ្លែងថា "កាតព្វកិច្ចនៃកតិកាសញ្ញាជាទូទៅ និង ជាពិសេស មាត្រា ២ គឺចងភ្ជាប់ទាំងស្រុងដល់បណ្តារដ្ឋនីមួយៗ ។ សាខាទាំងអស់របស់រដ្ឋាភិបាល (និតិប្រតិបត្តិ នីតិបញ្ញត្តិ និង តុលាការ) និងអាជ្ញាធរសាធារណៈ និងរដ្ឋាភិបាល គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ (ទាំងថ្នាក់មូលដ្ឋាន តំបន់ និងថ្នាក់ជាតិ)" ស្ថិតក្នុងឋានៈដែលចូលរួមចំណែកទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋជា

---

[30] ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ចំណុច ៨ ។

[31] មាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ចែងថា "ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិមនុស្សដូចមានចែងក្នុង... កតិកាសញ្ញាព្រមទាំងអនុសញ្ញាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិមនុស្ស"។ ប្រទេសកម្ពុជាចុះហត្ថលេខា និងផ្តល់សច្ចាប័នដល់កតិកាសញ្ញា ICCPR នៅថ្ងៃទី ១៧ តុលា ១៩៨០ និង ២៦ ឧសភា ១៩៩២ ជាបន្តបន្ទាប់។

[32] ការអត្ថាធិប្បាយទូទៅ (General Comment) លេខ ៣១ សារជាតុនៃកាតព្វកិច្ចផ្លូវច្បាប់ទូទៅដែលដាក់លើរដ្ឋជាភាគីនៃកតិកាសញ្ញ ចុះថ្ងៃទី ២៩ មីនា ២០០៤ ("ការអត្ថាធិប្បាយលេខ ៣១") កថាខណ្ឌ ៣ ។

ភាគី[33]"។ នេះមានន័យថា ទាំងចៅក្រម សហព្រះរាជអាជ្ញា និងការិយាល័យរដ្ឋបាលរបស់ អ.វ.ត.ក ត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចការពារសិទ្ធិរបស់លោក អៀង សារី។

36. ដូចមេធាវីការពារបានគូសចំណាំបង្ហាញ ក.ស.ច.ស នៅក្នុងលិខិតរបស់ខ្លួនថា៖

> មេធាវីការពារយល់ឃើញថាការជាប់គាំងក្នុងការបកប្រែឯកសារ គឺជាការទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់របស់ ក.ស.ព ។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរដែលបញ្ជូនទៅ ក.ស.ច.ស ដោយ ក.ស.ព បានអះអាងថា គាំទ្រដោយឯកសារប្រមាណជា ១៦.០០០ ទំព័រ ដែលជាភាគច្រើនស្ថិតក្នុងភាសាមួយក្នុងចំណោមភាសាជាភាសាផ្លូវការទាំងបីរបស់ អ.វ.ត.ក ។ មេធាវីការពារអះអាងថា កាតព្វកិច្ចក្នុងការបកប្រែឯកសារទាំងអស់នេះគឺជាបន្ទុកផ្ដាច់មុខរបស់ ក.ស.ព។ ប្រសិនបើឯកសារទាំងអស់នេះមិនទាន់បានបកប្រែចប់សព្វគ្រប់ទេ នោះ ក.ស.ព មិនគួរបញ្ជូនដីកាសន្និដ្ឋានរឿងឲ្យស៊ើបសួរឡើយ[34] ។

37. ក.ស.ច.ស ជ្រើសរើសមិនយកតាមការសំណើនៅក្នុងលិខិតនោះដែល "ឲ្យអញ្ជើញ ក.ស.ព ដកចេញនូវឯកសារមួយចំនួន ដែលគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ដែលមិនមានការពាក់ព័ន្ធស៊ីជម្រៅដល់ការចោទប្រកាន់ទាំងនោះ[35]"។ ខណៈដែលទទួលស្គាល់ថា ក.ស.ច.ស គឺជាសាខាមួយផ្សេងពីអាជ្ញាធររបស់រដ្ឋមិនដូច ក.ស.ព ដែលមានការទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះការជាប់គាំងនៃការបកប្រែ វាជាការប្រសើរដើម្បីគូសបញ្ជាក់ថា ក.ស.ច.ស មិនអាចលាក់កំបាំងនូវភាពខុសពីគ្នានេះដើម្បីគេចពីការទទួលរបស់ខ្លួនឡើយ។ ដោយប៉ុនប៉ងផ្ទេរការទទួលខុសត្រូវបកប្រែមកលើក្រុមមេធាវីការពារ ក.ស.ច.ស គឺកំពុងផ្ទេរបន្ទុកដែលមិនអាចអនុញ្ញាតអោយបានរបស់ខ្លួនមកលើលោក អៀង សារី។

38. ដូចដែល ក.ស.ច.ស ទទួលយក គឺថា សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបន្ថែមធនធានមនុស្សរបស់ខ្លួនដោយប្រៀបធៀបជាមួយក្រុមមេធាវីការពារ។ ការដាក់បន្ទុកបកប្រែមកលើលោក អៀង សារី

---

[33] ការអត្ថាធិប្បាយលេខ ៣១ កថាខណ្ឌ ៤ ។

[34] លិខិតថ្ងៃ ៦ ឧសភា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៤ ។

[35] លិខិតថ្ងៃ ៦ ឧសភា ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៧ ។

នឹងបង្កបង្កើតបានជាការរំលោភបំពាន គោលការណ៍សមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្តីគ្នា (equality of arms) ដែលតម្រូវអោយថែរក្សានូវតុល្យភាពដោយយុត្តិធម៌រវាងគូរភាគី[36]។

IV. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និង ការស្នើសុំដំណោះស្រាយ

39. ដីកាសម្រេចនៅគ្រប់ទិដ្ឋភាពទំនងជាតាក់តែងឡើងដោយពិចារណាអំពី ការសន្សំសំចៃរបស់តុលាការ និងបញ្ហាខ្វះខាតថវិការ និង ជាការប៉ុនប៉ងដោះសារ និងបិទបាំងនូវការខកខានរបស់ ក.ស.ព មិនបានបកប្រែនូវឯកសារគាំទ្រដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ នៅមុនពេលដែលដាក់ឯកសារទាំងនេះនៅចំពោះមុខ ក.ស.ច.ស ។ មេធាវីការពារសូមស្នើថា បើសិនជា អ.វ.ត.ក មិនទាន់រៀបចំខ្លួនរួចជាស្រេចដើម្បីផ្តល់នូវសវនាការប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងមិនលំអៀង ដូច្នេះគេមិនត្រូវចេញដីកាចាប់ខ្លួន និងឃុំឃាំងជាបណ្តោះអាសន្នលើរូបលោក អៀង សារី ឡើយ។

អាស្រ័យដោយមូលហេតុដូចបានលើកឡើងនៅទីនេះ មេធាវីការពារសូមស្នើសុំដោយក្តីគោរពដល់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះដើម្បី៖

ក. ទុកជាមោឃៈ "ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ" របស់ ក.ស.ច.ស ចុះថ្ងៃទី ១៩ មិថុនា ២០០៨ ។

ខ. សំរេចបង្គាប់ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ អោយបកប្រែជាបន្ទាន់នូវរាល់ឯកសារទាំងអស់ដែលបានដាក់ជូនដោយ ក.ស.ព ក្នុងការគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់ដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ។

គ. សំរេចបង្គាប់ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ អោយបកប្រែនូវរាល់ឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿងដោយមិនគិតថា តើឯកសារទាំងនោះនឹងបង្កើតបានជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីភាពមានឬគ្មានពិរុទ្ធភាព នោះទេ។

---

[36] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Delalić *et al.*, IT-96-21-T, សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់រដ្ឋអាជ្ញាសុំអោយចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់អោយបង្ហាញជាមុននូវសាក្សីរបស់មេធាវីការពារ ចុះថ្ងៃទី ៤ កុម្ភៈ ១៩៩៨ កថាខណ្ឌ ៤៥ ។

00207587

A 190/II/1

០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស(អ.ប.ជ)

សូមអង្គបុរេជំនុំជម្រះទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះដោយក្តីគោរព។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី ២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨

អាង ឧត្តម　　　　Michael G. KARNAVAS

សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី